

זב.

תורה אור

[illegible]

וְכִיּוֹן שֶׁהִיָּע לָעֵנוֹת אֲמֵן מִנִּיף בְּסוּדֵר וּבֶלֶד הָעַם עֹנִין אֲמֵן
צַעֲרוֹן¹ קָשִׁי לִי לִרְצִינוּ נָסִים הֵא לְחַמֵּר דָּרִים גַּמְרָא
דְּשִׁלְשָׁה שֶׁאֵכְלוּ (בִּרְכוֹת דף מו.) אֵין עֹנִין אֲמֵן יְתוּמָה וְהֵא הֵכָל לֹא
שִׁמְעוּ הַבִּרְכָּה אֲלֵא בְּהַנִּפְתּ הַסּוּדֵרִין יוֹדְעִין שֶׁהִגִּיעַ עֹנֵת אֲמֵן וְהֵן
עֹנִין אֲמֵן יְתוּמָה וּמִפְרָשׁ בִּשְׁם רִבְנָן
דְּבִנִי מַעֲרַבָּא שְׁעַל מִי שְׁהוּא חִיִּיב
בִּרְכָּה קֹאמֵר וְעָלִיתִיחוּ אֲמֵן רֹוֹתָ
לְחֵאֵת יְדֵי חוֹבְתוֹ לָרִץ שִׁשְׁמַע וְאֲחֵר
כִּךְ יַעֲנֶה אֲמֵן וְלֹא יַעֲנֶה אֲמֵן יְתוּמָה
וְהֵא לְעוֹנִין אֲמֵן בְּהַנִּפְתּ סוּדֵרִין
הֵיִינוּ בְּקִרְיָאֵת סִפֵּר תוֹרָה וְלֹא
בְּתַפְלָה וְלֹא בְּדִבְרֵי שְׁשִׁלִּית (א) מוֹזִיא
רְבִיס יְדֵי חוֹבְתָן וְכֵן מִפְרָשׁ בְּגַמְרָא
דְּפִירְקִין יְרוּשָׁלַמִי בִּימֵה שֶׁל עֵד
בְּאֲמַלְעַע וְחוֹן הִכְנַסְתּ עֲלֵיהֶם עֲמֵד אֲחָד
מֵהֶן לְקֹרֹת וְהֵא הַמְמוּנֶה מִנִּיף
בְּסוּדֵרִין וְהֵם עֹנִין אֲמֵן עַל כֹּל
בִּרְכָּה וּבִרְכָּה וּבִצְרֻכּוֹת יְרוּשָׁלַמִי בְּסוּף
אֵלוֹ דְּבָרִים קֹאמֵר אֲחִיו הֵא הֵא אֲמֵן
יְתוּמָה הוֹנֵא אֲמֵר רַב הֵן הֵן דְּחִיִּב
לְוֹמַר בִּרְכָּה וְלֹא יֵדַע מִה הוּא עֹנֵה
וּרַב כֵּהן דָּקָד קֹאֹן אֲמֵר חִיִּיב לְבֹר
לְשִׁמּוֹעַ וְשִׁמְעוּ כֹל בִּרְכָּה וּבִרְכָּה מִנִּיף
הַחוּץ וְאֲחֵרִיכּ יַעֲנֶה אֲמֵן לְאֲחֵר שֶׁתְּכַלֵּה
הַבִּרְכָּה מִפִּי הַמִּזְבֵּיךְ² וְעוֹד יֵשׁ לְוֹמַר
יֹדְעִים הֵיוּ לְכוּן סִדֵּר הַבִּרְכוֹת
שׁוֹ אֲחֵר וְזוֹ בְּמִנִּין שְׁמוֹנִין כִּסְדִּיקִין³:
אֵם בְּרוּא הוּא מִתְּפוּצִין. שְׁנֹאֲמֵר
וּכְפִטִּישׁ יְפוּצִן סֵלַע וְתִימָה הֵא
מִשְׁמַע שֶׁהִפְטִישׁ הוּא בְּרוּל מִפּוּצִן
סֵלַע וְכִמוֹן כֵּן קֵשֶׁת פֶּרֶק אֲחָד דִּינִי
מִמּוֹנוֹת (פִּסְהֵדִין דף גל. וסס):
דְּקֹאֲמֵרִין מִה בְּרוּל מִתְחַלֵּק לְכֵמָה
נִיּוּלוֹת אִף מִקְרָא אֲחָד יוֹאֵל לְכֵמָה
טַעֲמִים וְכֵן קָשִׁי בְּמַסַּכַת שֶׁבַת פֶּרֶק
אֲמֵר רַבִּי עֲקִיבָא (דף פח. וסס) מִה
פְּטִישׁ זֶה מִתְחַלֵּק לְכֵמָה נִיּוּלוֹת אִף
כֹּל דִּיבּוֹר וְדִיבּוֹר שִׁלָּא מִפִּי הַקֵּבֶה⁴
מִתְחַלֵּק לְשִׁבְעִין לָשׁוֹן וְהַזֵּהִיא
דְּסִנְהֵדְרִין הִיָּה מְגִיָּה רְבִינוּ שְׁמוּאֵל
מִחֵלֶק וְלֹא גִרְסִין מִתְחַלֵּק וְלֹא יִתְכֵן
לְהִגִּיעַ כֵּן כֹּלֵל דְּמָה לוֹ לְהוֹכִיר הִפְטִישׁ
הֵ"ל לְמִימַר מִה סֵלַע מִתְחַלֵּק וְעוֹד בִּזְךְ
דְּשִׁמְעֵתִין מִשְׁמַע שֶׁבְּרוּל מִתְפּוּצִן
וְאֵת דְּגִרִים הֵכָא אֵם בְּרוּל הֵא
מִפְּעַפֵּעַ שְׁנֹאֲמֵר הֵלֵךְ כֵּס דְּבִרִי כֹאֵשׁ
וְאֵשׁ מִפְּעַפֵּעַ אֵת הַבְּרוּל וְאֵם סֵלַע
הוּא מִתְפּוּצִן שְׁנֹאֲמֵר וּכְפִטִּישׁ יְפוּצִן
סֵלַע וְרִבְנֵינוּ חֵם מִקִּיִּים גִּירְסַת
הַסְּפָרִים וּמִפְרָשׁ וּכְפִטִּישׁ יְפוּצִן סֵלַע
שֶׁהִסְלֵם מִפּוּצִן אֵת הַבְּרוּל כְּדֹאֲמֵרִין
בְּמִדְרַשׁ⁵ (אֲגֵדָה) מַעֲשֶׂה בְּאֲחָד
שֶׁקָּנָה סַנְפִּירִין וְכֹא לְצִדְקוֹ נָתַנוּ עַל
הַסֵּדֶן וְהֵכָה בְּקוֹרְנָם נִצְקַע הַסֵּדֶן
וְנִתְּלָה

וּסְפֶדָה הָאָרֶץ. בְּנִצּוֹת זְכֹרִיָּה וּמִמְנַזָּא לַעֲתִיד שִׁסְפְּדוֹ עַל מִשִּׁיחַ בֶּן יוֹסֵף שֶׁנֶּהָרַג בְּמִלְחַמַת גּוֹג וּמִגּוֹג וְכַתִּיב מִשְׁפַּחַת בֵּית דָּוִד לְבֵד וְנִשְׁיָסָם לְבֵד שֶׁאִפִּי בִשְׁעַת הָאָזֶר לָרֶךְ לְהַבְדִּיל אֲנָשִׁים מִנָּשִׁים: **שַׁעֲסוּקִין בְּהַסְפֶּד.** בָּאוֹתָה שְׁעָה וְהַמִּטְעָנִי אִינוֹ מִיָּקָל רָאשׁוֹ מֵהָר עוֹדֵד שֶׁאִין יֵרֵד הָרֹעַ שׁוֹלֵט כְּדֻקְאָמֵר קָרָא וְהַסִּירוֹמִי אֵלֶּם לֹב הָאֶזֶן וְלִקְנָן אִמֵּר שֶׁהִקְצִיָּה שִׁחוּחַט כּו' אִמְרָה תוֹרָה כּו': **כָּאן שַׁעֲסוּקִין בְּשִׁמְחָה.** וְקִרְוָנָה לְקָלוֹת רָאשׁ עוֹד שִׁיחָ"ר שׁוֹלֵט עֲכָשִׁי לֹא כָל שָׂק: **וְהִצִּיטוּ אֵלַי אִם אֲשֶׁר דִּקְרוּ.** יִסְתַּכְּלוּ בְּהִרְוֹ שְׁלֵפְנִיָּהִים: **וּסְפְּדוּ עֲלֵיו בְּמַסְפַּד עַל הַיְחִיד.** כֹּלֵדָם הַמַּסְפִּיד עַל בֶּן יַחִיד שֶׁהִיָּה לוֹ וּמֵת: **לְדִיקִים בְּזוֹכִיִּים.** שִׁמוֹנִים בְּזָעֵר שֶׁהִיָּה לֵס לְכַבּוֹשׁ הָרָשָׁע הַזֶּה בְּחִיָּיָה: **כִּי יִפְלֹא נִעְשִׂי וְגו'.** סִיפִיָּה דִּקְרָא לֹב בְּזַעֲמִי יִפְלֹא: **שֶׁל בּוֹיָא.** עֲכָשִׁי שְׁקוּרִין אִירִינִי"א: **וְלִבְסוֹף.** מִשְׁאֲדָם נִמְשָׁךְ אַחֲרָיו מִעֵט מִתְגַּבֵּר וְהוֹךְ בּו': **מוֹשְׁכִי הָעוֹן בְּחֵלְוִי כְּסוּף.** בְּתַחֲלָה הָיָה מִצִּיָּאִין אֹתוֹ עֲלִיָּהִים עִ"י כְּבָלִים שֶׁאִין שֶׁל כְּלוֹם: **וְעֵצוֹת הָעֵגְלָה.** חֲזַל עֲבָה שֶׁשְׁקוּשָׁרִין בּוֹ אֵת הַפֶּרֶס לִמְרִיחָה: **אֲסַפֵּר דְּמָרָה זֶה לְהַיּוֹת לַחֵק וְלִזְכָּרוֹן: הַיּוֹם יִלְדִּסְךָ.** הַיּוֹם אֲגַלֶּה לְבָרִית שְׂבִי אִתָּה: **אִם רִעֵב שֶׁנֶּאֱכָךְ.** יֵרֶךְ הָרֹעַ רֵעֵב וְתֹאכֵךְ לְעִצְרָה: **הַאֲכִילֵנוּ לֶחֶם.** הַטְרִיחָנוּ בְּמִלְחַמַתָּה שֶׁל תוֹרָה דְּכַתִּיב לֹב לַחֲמוֹתָם: **הַשְׁקֵנוּ מִיָּם.** תוֹרָה דְּכַתִּיב הֵן הָיָה לֹב אֲמַל לֹב הַלְמִים (יִשְׁעִיָּה ה'): **יְשַׁלְּמֵנוּ לָךְ.** שִׁיחָא שֶׁלֵּם יֵרֶךְ עִמָּךְ וְאוֹהֲבֶךָ וְאֵל יִשְׂרָאֵל לַחֲטוֹא וְלִיאֲדָד מִן הָעוֹלָם: **הַצְּפוּנִי.** כְּדִמְפָּרֵשׁ כָּפוֹן בְּלָבֹ שֶׁל אֲדָם: **פִּינוּ אֵל הִים הַקְדֻמוּנִי.** הַמִּקְדָּשׁ הָרָאשׁוֹן שֶׁהָיָה כִּים שֶׁהָיָה הֵלֵל נִקְצָאִים שֶׁסִּיחָם שֶׁל הַמַּלְאִכִּים הַלּוֹכִים אֵלָיו: **וְעֵלָה בְּאֶשׁוֹ וְחִתְמוֹ.** וּמִפְּנֵי שֶׁהֵעֵלָה בְּאֶשׁהּ וְסִרְחָנוּ שֶׁהֵנִיחַ הָאֱלֹהִים וְנִתְגַּלָּה בְּיִשְׂרָאֵל: **נִקְדִּים וְנִיזִיל בְּאוֹרָחָא.** נִשְׁכָּחִים בְּהִסְתָּמָה קוֹדֵם הַיּוֹם. הַשְׁכָּמָה קָרִי קְדֻמוֹתָא בְּזַ"ס: **כִּי הוּא פִּרְשִׁי מִמֶּדֶדִי.** שֶׁהָיָה מִשְׁתִּי עֵינֵרוֹת וְהִגִּיעוּ לְפָרֶשֶׁת דְּרָכִים פִּירֶשׁ אֵיךְ לִכְאֹן וְהוּא לִכְאֹן: **אוֹרָחָא חֲתִיקָא.** דָּךְ רַחֲקָה הָיָה בֵּין שְׁמֵי מִקְדְּמוֹתֵינוּ וְאִי אֲפִשְׁטִינוּ עוֹד לֵילֵךְ יַחֵד: **וְלוֹחוֹסִין בְּסִימָא.** אִילוֹ הֵייוּ יְכוּלִים לֵילֵךְ בְּדֶרֶךְ אֶחָד הִיָּה נִעִים לְאוֹת שְׁלָנוּ: **אִי מֵאֵן דִּפְנִי לִי.** אִם הִיָּה שְׁמוֹנִי מִמִּיחָד עִם הָאֲשֶׁה לֹא הוּא מִמִּי אֲזֻקוּמִי אֲנִפְשִׁיָּה מִלְחַטּוֹא וְעַל עֲזָמוֹ הִיָּה אֹמֵר: **תֵּלָא נִפְשִׁי.** נִשְׁעַן עַל בְּרִית הַדֵּלֶת כֹּלֵדָם שִׁמְחָטָב וּמִטְעָנִי: רַע

(א) [מנהדרין נט: טז] (ב) [ג] [ג] [ג]
 עשרון כוביא פ"י הכלי
 משמשין האורג גנפס
 ומסכת עליו הערב כרור
 יקרא כוביא, (ג) [קדושין
 י: ג] [ד] [ב] [ב] [ב] [ב]
 ממחדש וכן יאמא איתא
 [הכא], (ה) [ש"ך לעמוד
 הקודם, (ו) [ע"ך אמר]
 [נ"כ בערוך], (ח) [וע"ע
 תוספות ברכות מז. ד"ה
 [אין], (ט) [ש"ך לעמוד
 איתא פסוק וכו' מורה],

הגהות הב"ח

(א) תום' ד"ה וכיון וכו'
לא נדבר ששליח צבור
מוציא:

גליון הש"ס

ומרא יצח"ר בתחילה
וימחה. ע"י מדרש רבה
נראשית פכ"ב: שם
שנאמר והסרת. וכן
בסמוך (ע"ב) ואידך
הסרתי וכו' וכן ברכות
ק"ף לב ע"א בוללו מימי
הך קרא ולא ידעמי
לאמאי לא מייתי ממוקדם
וחוקא לא יא יט והסרתו לב
האנן מנכרס וגמתי להם
לב בשר:

רבינו חננאל

ספדה הארץ משפחות
אמר י' יצר הרע
(ה)בחי'ה לר' לחוט לש
(כ)בואי, פירוש הכלי
משפטי'ן האורג בנפש
משפסת ועליו הערב כרוך
קראי. ובסוף דומה
הענין, שנאמר הוה
חושבט עזן חבלי השוא
(ג) י' שמות נקרא יצר
הרע קיב'ה קראו, י'
שנא י' יצר כל האדם
יצע מנעיו. משה קרא
לשואר, שנאמר ומלאת
בשר, ערלתם (ערלת
לבבכם). דוד קרא טמא,
שנאמר כל טהור בשר
לאלהים, מכלל דאיכא
שנא. שלמה קרא שונא,
שנאמר וארע שונא
(ג) י' שיער יצר הרע מכלול
שנאמר הרימו מכלול
שנא. יחזקאל קרא אבן,
שנאמר והסירותי את כל
האבן. יואל קרא פצוני,
שנאמר את הצפוני ארחיק
(ג) ונתן ה' עיני
יצר הרע הצפון כלבו
שנאם את אדם חפץ מעליכם,
שנאמר חרובי המקדש
אישון חמור, ומניח
אזמות ומתהרי בשיראל,
בחלמדי חממי יתר
מכלול. כן גדול מכלול
יצר הרע הימני.

(א) נראה ד"ל כוכיא וכ"ה
בערוך ערך כוכיא וידוע
ד"ע פ' הרוז ד' הערוך נתימך
ע"פ גירסת רבו הר"ח ז"ל.
(ב) אולי צ"ל וגם בצרייתא
מניא ואם הפסוקי זה יבא כ"ה.

ישראלם לך אל תקרי ישראלם לך אלא ישלימו לך ישעיה קראו מכשול שנאמר ¹²סולו סולו פנו דרך הרימו מכשול מדרך עמי יחזקאל קראו אבן ¹³שנאמר והסרתיו את לב האבן מבשרכם ונתתי לכם לב בשר ויאל קראו צפוני שנאמר ¹⁴ואת הצפוני ארחיק מעליכם ת"ר ואת הצפוני ארחיק מעליכם זה יצה"ר שצפון ועומד בלבו של אדם והדחתיו אל ארץ ציה ושממה למקום שאין בני אדם מצויין להתנרות בהן את פניו אל הים הקדמוני שנתן עיניו במקדש ראשון והחריבו והרג תלמידי חכמים שבו וסופו אל הים האחרון שנתן עיניו במקדש שני והחריבו והרג תלמידי חכמים שבו ועלה באשו ותעל צחנתו שמניח אומות העולם וימתגרה בשונאיהם של ישראל כי הגדיל לעשות אמר אב"י ובתלמידי חכמים יותר מכולם כי הא דאב"י שמעיה ולהיהא גברא דקאמר להיהא אתתא נקדים ונזיל באורחא אמר איזיל אפרשיניהו מאיסורא אזל בתרייהו תלתא פרסי באגמא כי הוו פרשי מהדדי שמעיניהו דקא אמרי אורחין רחיקא וצוותין בסימא אמר אב"י אי מאן דסני לי הוה לא הוה מצי לאוקומיה נפשיה אזל תלא נפשיה בעיבורא דדשא ומצטער אתא ההוא סבא תנא ליה כל הגדול מחבירו יצרו גדול הימנו ¹⁵אמר רבי יצחק יצרו של אדם ¹⁶מתגבר עליו בכל יום שנאמר ¹⁷רק רע

מוסף רע"י
שנאמר הוי מושבי

שנאמר הרי מורשי
העון בחבלי השוא
יכעבות העגלה חטאה.
גוררים יר הרע עליהם
מעט מעט, בתחילה בחבלי
השוא כחוט של קורי
עצבים, ומשתגרה בהם
מתגבר והולך עד שנעשה
בעבות העגלה, שקושרין זו
אח הקרן למשון (ישעיה
ה יח).